

ÇOCUK İSTİSMARINI ÖNLEME MERKEZLERİ DENEYİMLERİ

Çukurova Üniversitesi Deneyimleri

İstismar ve ihmal, çocuk ve gençlerin beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen istenmeyen davranışlar olarak tanımlanmaktadır. İstismarın çocuklar üzerindeki kısa ve uzun dönemdeki etkileri toplum sağlığı için önemli tehditler oluşturmaktadır. Bu sosyal sorunun ortaya konması ve çözümlenmesi için yasalarımız çocuklardaki bu eylemlerin bulgularının saptanması ve bildirilmesini zorunlu kılmakta ve bu ortamdan kurtarılması ile ilgili düzenlemeler içermektedir.

Ülkemizin 1990'da imzaladığı ve 1995'de Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Çocuk Hakları Sözleşmesi "her türlü cinsel sömürü ve cinsel istismardan koruma güvencesi" vermektedir. Taraf olduğumuz bu sözleşme gereğince hekimlerin çocuk istismarını tanıma ve önlemede işlev ve sorumluluklarının bilinmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri 1997 yılında Mezuniyet Sonrası Eğitim Programı kapsamında bir pediatrist arkadaşımızın konferansı ile "çocuk istismarı" konusuyla tanıştık. Bu olguların değerlendirilmesi ve sorumluluğunun multidisipliner olması gerektiğini düşünerek bir komite kurmaya karar verdik. Ekim 1997'de Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Cerrahisi, Çocuk Psikiyatrisi, Adli Tıp, Radyoloji, Ortopedi, Beyin Cerrahisi ve Acil Anabilim dalları tarafından görevlendirilen öğretim üyelerinden oluşan Çocuk İstismarı ve İhmali Komisyonunu kurduk. Komisyonun işlevi ve rapor formatını tespit ettik. Komisyonumuzda 1.5 yıl sonra Çocuk Servisine yatırılan annesi tarafından istismar edilen bir olguyu tartıştık ve adli olgu olarak Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirimini yaptık. Komisyon üyeleri daha sonraki yıllarda nadiren bir araya geldi ve görevini tamamladı.

2005 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu madde 103/6 ve çocuk koruma kanunu kapsamında adli çocuk olguların ruh ve beden sağlığının bozulup bozulmadığı sorusu giderek arttı ve Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı bu sorulara yanıt vermeye başladı. Adli makamların bu taleplerine yanıt vermek üzere Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının öncülüğünde Adli Tıp, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dallarından konuyla ilgilenen öğretim üyelerinden oluşan Adli Olguları Değerlendirme Heyetini kurduk ve bu alanda çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Çocuklara yönelik cinsel şiddet yargılama süresinde, basit cinsel istismar TCK 103/1 maddesini içerir. Buna göre, on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış ile diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışları ifade etmektedir. On beş yaşın üzerindeki çocuklara yönelik eylemlerde ise uğradıkları saldırının hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğine sahip olmaları halinde eylemin rıza dışı ve iradeyi etkileyen bir nedenle gerçekleştirilmesi hali istismar olarak kabul edilmiştir. Nitelikli cinsel istismar ise (TCK 103/2) cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesidir.

Adli çocuk olguların yaşadığı travmadan dolayı beden ve ruh sağlığının bozulmuş olduğu kararına varılan raporlar yargılama sürecinde cezayı arttırmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 103/6 maddesine giren olgular Ağır Ceza Mahkemelerinde görülmekte ve suçun sonucunda mağdurun beden ve ruh sağlığının bozulması halinde 15 yıldan az olmamak üzere ceza verilmektedir. Bu durum düzenlenen raporların önemini daha da arttırmaktadır. Çukurova Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada (Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Psikiyatri Polikliniğinde Değerlendirilen Adana Adli Olgularının Adliye Sürecinin İrdelenmesi. Uzm. Psk. Dan. Sunay Fırat ve ark.) 2006-2008 yılları arasında Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları polikliniğine başvuran 2006 yılında 143 olgu, 2007 yılında 212 olgu, 2008 yılında 344 olmak üzere toplam 699 olgudan random usulü Adana Adliyesinde davaları görülen 100 olgu belirlenmiş, ancak 48 olgunun mahkeme süresindeki dosya bilgilerine ulaşmışlardır. 2006-2008 yılları arasında karara bağlanan ve halen davası süren dosyalardaki 48 olgunun 14'ü (%29.2) erkek, 34'ü (%70.8) kız; yaş ortalaması 11.35±3.83 olarak bulunmuştur (min:3yaş, max:17yaş). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Olguları Değerlendirme Kurulu'nda beden ve ruh sağlığı açısından değerlendirilen 48 olgu ile ilgili olarak; 10 olgunun (%20.8) beden ve ruh sağlığının bozulduğu, 19 olgunun (%39.6) beden ve ruh sağlığının bozulmadığı, 16 olgunun (%33.3) 3-6 ay sonra tekrar değerlendirilip karar verilebileceği, 3 olgunun (%6.3) ise beden ve ruh sağlığının bozulup bozulmadığına karar verilemeyeceği şeklinde rapor düzenlendiği belirlenmiş. Mahkeme sürecinde 48 olgunun 19'unun (%39.6) davası biterken, bunlardan 10 olgunun (%47.3) iddia edilen suç ile karara bağlandığı, 9 olgunun (%47.3) bir tanesinde fail 12 yaş altı olduğu için yargılama sürecine girmediği, 5 failin delil yetersizliğinden beraat ettiği, 2 failin mağdurların şikayetlerini geri alması üzerine davalarının düştüğü, bir failin dosyası ise iddia edilen nitelikli cinsel istismar suçundan basit cinsel istismar suçuyla karara bağlandığı saptanmış.

Panelde Ç.Ü.T.F'nde 2005 yılından itibaren değerlendirilen ve izlenen olgular tartışılacaktır.